

विविध भाषणे

आणि

अभिनव भारत सांगता भाषणे

लेखक
हिंदुहृदयसम्राट स्वातंत्र्यवीर
विनायक दामोदर सावरकर

रिया पब्लिकेशन्स, कोल्हापूर

प्रमुख वितरक
अजब डिस्ट्रीब्युटर्स
६७८-ई, निदान हॉस्पिटलसमोर,
शाहूपुरी, २ री गल्ली, कोल्हापूर.

विविध भाषणे : विनायक दामोदर सावरकर

© हिमानी सावरकर

जनआवृत्ती संकल्पना : श्री. नानासाहेब गोडसे

प्रकाशक

रिया पब्लिकेशन्स
२५०, ब-३०, शीतल बंगला,
नागाळा पार्क, कोल्हापूर.

प्रमुख वितरक

अजब डिस्ट्रिब्युटर्स
६७८-ई, निदान हॉस्पिटलसमोर,
शाहूपुरी, २ री गल्ली, कोल्हापूर.
मोबा. : ९४२२४२१५०२

अक्षरजुळणी

रावजी देसाई

मुखपृष्ठ

चित्रमित्र पब्लिसिटी, कोल्हापूर.

मुद्रक

श्री ज्योतिर्लिंग ऑफसेट, कोल्हापूर.

दुसरी आवृत्ती

मे, २०१२ - २००० प्रती

किंमत

जनआवृत्ती रुपये १००/-

विविध भाषणे

आणि

अभिनव भारत सांगता भाषणे

विविध भाषणे

स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांची सामाजिक भाषणे

(जन्मठेपेच्या बंदिवासांतून ६ जानेवारी १९२४ ला वीर सावरकरांची मुक्तता झाली आणि त्यांना रत्नागिरी येथे स्थानबद्ध करण्यांत आले. पण रत्नागिरीत गाठीच्या तापाची साथ चालू झाल्यामुळे शासनाने सावरकरांना नाशिकला जावून काही दिवस राहण्यास अनुज्ञा दिली. त्याप्रमाणे ते जुलै १९२४ मध्ये नाशिक येथे गेले असता त्यांचे ठिकठिकाणी स्वागत झाले. त्यावेळी, त्या भागांत त्यांनी केलेल्या भाषणांतील महत्त्वाचे भाग असे -

१. जीभेवर बंदी रोग आहे !

नाशिक येथे भाषण करताना वीर सावरकर म्हणाले, “आपणाला माहित आहे की माझ्या जिभेला सध्या बंदीचा रोग जडला असून माझ्या हृदयावर अत्यंत कठोर जशा जखमा झाल्या आहेत. लढाईत घायाळ झालेला सैनिक आपल्यापुढे अुभा आहे. पूर्वी मी येथे असतांना आपण माझी भाषणे अकली आहेत. तेव्हा मी जे योग्य वा अयोग्य देशकार्य केले ते आपण जाणताच. त्यावेळी माझ्याबरोबर जे कार्य करीत होते त्यापैकी शेकडो लोक येथे हजर असतील. शंभरअेक लोक तर आहेतच. त्यातील निदान दहा बारा चेहरे तरी मला आजही ओळखीचे दिसत आहेत. तुम्ही मला कायमचे अंतरलात असे मला तुरूंगाचे कोठडीत जागेपणी वाटत असे. परंतु परमेश्वर कृपेने म्हणा वा काळाच्या सत्तेने म्हणा; आज मला तुमचे दर्शन होत आहे. मी त्यावेळचा आपल्याबरोबर काम करणारा सैनिक आहे. मी घायाळ झालेलो आहे. माझी जीभ नि पाय जखडलेले आहेत. तथापि हिंदुसंघटन, शास्त्रीय नि साहित्य क्षेत्र आदी विभागात अनेक कामे करता येण्यासारखी आहेत. त्यामध्ये मला पुष्कळ देशसेवा करता येतील. परंतु त्याही क्षेत्रात मला काही करता आलेच नाही तर

तुमच्यापैकी जे तरुण मातृभूमीची सेवा करून दमून भागून येतील त्यांचे पाय चुरण्याचे काम तरी मी करित राहीन! चौदा वर्षांनी सुटून आलेल्या माझा आपण हा जो भव्य सत्कार केलात त्याबद्दल मी आपला फार आभारी आहे.”

०००

२. सगळींच घरे माझी भासतात.

१६ ऑगस्टला भगूर येथील भाषणांत सावरकर म्हणाले, “मी जेव्हा नाशिककडून तुमच्या या गांवास, माझ्या जन्मभूमीस येण्यास निघालो तेव्हा माझ्या अेका जिव्हाळ्याच्या संबंधिताने मला साग्रह म्हटले की हे पहा, तुमचे पूर्वीचे रहाते घर पाहून ये हो! विसरू नकोस. परंतु तुम्ही केलेला हा माझा सन्मान पाहून मी अशा गोंधळात पडलो आहे की आता ते माझे घर मला ओळखता तरी कसे येतील? कारण मी मार्गातील जे जे घर पहातो ते घर माझेच झालेले दिसते. माझ्या घराच्या दाराशी जे प्रेम, जी भक्ति मला माझ्या स्वागतार्थ अुभी असलेली न दिसती, ती भक्ति, ते प्रेम मला दारादाराशी अलिंगन देऊन धन्य करित आहे. तेव्हा मला आता माझे पूर्वीचे घर सापडणार नाही, सापडणे नकोही. आपले अेक घर गमावून ही अनेक घरे जर मला मिळत आहेत तर हा काही गमावू व्यापार नाही! हे आपल्यात बसलेले पटाअीत व्यापारीही मान्य करतील! मला माझे काही हितचिंतक नेहमी टोचतात की अरे, मधल्या तू दाखविलेल्या अनास्थेने तू तुझे वडिलोपार्जित घर, जहागिरी समावून बसलास. पण मला आता ते मी ठीकच केले आहे असे वाटते. कारण माझे आजोबा, वडील जेव्हा ह्या गावांत फिरत असतील तेव्हा लोक त्यांना गांवचे जहागिरदार म्हणून म्हणत असतील. पण माझ्या अनास्थेने गावची ती जहागिरी गेली असली तरी तुमच्या प्रेमाची, भक्तीची जहागिरी मी मिळविली आहे! ती पाहून माझ्या पूर्वजांनाही आनंद वाटत असेल हे निश्चित. शेतकऱ्यांनो, माझ्या वडिलांचे तुम्ही देणे लागत होता, तेव्हा तुम्ही संतःस्त दृष्टीने त्यांस ‘सावकार’ म्हणून म्हणत असाल. आज ते सर्व देणे बुडाले आहे. पण आज तुम्ही होऊन माझ्या प्रेमाचे ऋण आपणावर ओढवून घेऊन माझे देणेकरी होत आहात!”

०००

३. माझ्या प्रेतास सर्वांचा खांदा लागावा.

दुसऱ्या दिवशी भगूर येथील अस्पृश्य वस्तीजवळच्या आवारांत भाषण करतांना वीर सावरकर म्हणाले, “आपण आपापसात कितीही भांडलो तरी आपणा सर्वांचा

धर्म नि देव अेकच आहे. आज राखी पौर्णिमेचा सण आहे. हा सण सर्वांना अंक होण्याचा संदेश देत आहे. शिवाशिवीचा अपराध हा अनेक जातींचा अपराध आहे. महार मांगास शिवत नाही. मांग डोंबास शिवत नाही. हे सर्व विसरून आपण सर्व हिंदू अेक आहोत ही भावना वाढली पाहिजे.” असे सांगून त्यांनी स्वतः अस्पृश्य बंदू श्री.काशिनाथ भिकाजी जाधव ओझरकर यांचे हातांत राखी बांधली. ते दृश्य पाहून लोकांनी टाळ्यांचा प्रचंड गजर केला. अनेकांच्या नेत्रांत तर आनंदाश्रू अुभे राहिले.

सावरकर पुढे म्हणाले की आपण आपला समाज अितका शक्तिशाली बनविला पाहिजे की जगांतील कोणाचीही त्याच्याकडे वाकड्या दृष्टीने पाहण्याची छाती होऊ नये. भाषणाच्या शेवटी ते म्हणाले, “मी मेल्यावर माझ्या प्रेतास अठरापगड हिंदूंचा खांदा लागावा.”

०००

४. देशाचा खटला चालविण्यास घेतला

२८ ऑगस्ट १९२४ रोजी नाशिक येथील स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांचा भव्य सत्कार करून त्यांना ११,१६० रुपयांची थैली अर्पण करण्यांत आली. या सत्काराला अुत्तर देतांना सावरकर म्हणाले, “ह्या प्रसंगी काय सांगावे हीच पंचाअीत पडते! मला चौदा वर्षांपूर्वीचा अेक प्रसंग आठवतो. त्यावेळी मला शिक्षा झाली होती नि पुढे मागे घोडेस्वार असलेल्या अेका बंद गाडीतून हातकड्या घातलेल्या मला नेण्यांत येत होते. बाहेरून आवाज येत होता पण तो कोणाचा ते समजत नव्हते. बाहेरचे काही दिसत नव्हते. अशा परिस्थितीत माझ्या शेजारी बसलेला पोलीस अधिकारी त्या मार्गाच्या बाजूच्या बंगल्याकडे बोटे दाखवीत मला सांगायचा हा अमक्या बॅरिस्टरचा बंगला, हा तमक्या बॅरिस्टरचा बंगला, तुमची बुद्धि जर त्यांच्याप्रमाणे वापरली असती तर असेच बंगले बांधले असतेत नि आरामांत राहिले असतात! पण काय ही अवदसा आठवली नि संकटांत पडलांत. पुन्हा अेकदा त्याने मला तेच सांगितले. तेव्हा मी म्हटले, खानसाहेब मी जो खटला चालवायला घेतला आहे तो अेखाद्या व्यक्तीचा नसून तुमच्यासारख्या अनेक देशबांधवांचा आहे. पण तो खटला कोणता हे तुम्हाला माहीत नसल्याने आज तुम्ही माझ्या हातात हातकड्या घातल्या आहेत. त्यांना आज चौदा वर्षांनी का होअीना माझी ती बॅरिस्टरी, तो खटला लोकांना समजला. १४ वर्षे मी बॅरिस्टरी केली असती तर खात्रीने अितकी प्राप्ती मला झाली

असती. आज आपण माझा सन्मान केला आहे. पण त्याने मला आनंद न वाटता अेक दुःखाचा भारच वाटत आहे. बंदिवासांत असतांना हा दिवस मला कधी दिसेल, हातकड्यांचे हार होतील, असे स्वप्नांतही वाटत नव्हते! ख्रिस्ताप्रमाणे क्रूस आपल्या वाट्याला येतील असे मनांत धरून, देणग्यांची, सन्मानांची आशा न धरता आयुष्याचे जे ठरले असेल ते ध्येय गांठता-गांठता कर्तव्य करीत करीत मरण पत्करण्यास सिद्ध रहा. Sparta has worthiest sons than he, स्पार्टामध्ये ह्याच्यापेक्षाही अधिक योग्यतेचे सुपुत्र आहेत असे आपल्या थडग्यावर लिहून ठेवण्यास सांगणाऱ्या स्पार्टातील अेका वीराप्रमाणे मीही म्हणतो की आजच्या तरुणांनी केवळ माझे गुण गात न बसता माझ्यापेक्षा अधिक पराक्रम करून माझ्यापेक्षा अधिक मोठे व्हावे. तुमच्या अतुल पराक्रमामुळे माझे नांव मागे पडावे. आपण मला आज दिलेली देणगी ही आपणाला न विचारता पूर्वी केलेल्या कामाचे फळ नसून मी यापुढे अधिक देशसेवा करावी यासाठी अुत्तेजनार्थ दिलेली आगाअू देणगी आहे, असे समजून मी तिचा स्वीकार करतो. सध्या मी धार्मिक, सामाजिक चळवळी करतोच आहे पण राजकारणाची बंदी तुटली तर मी त्याही क्षेत्रांत अुतरण्यास सिद्ध आहे. रामचंद्राचे रामराज्य नि श्रीकृष्णाचे राज्य होअीपर्यंत नि पुढेही ह्यासाठी मी सतत कार्यरत रहावे, यासाठीच ही थैली आपण मला दिली आहे असे समजून मी त्याचा स्वीकार करतो.”

(श्री.बाळाराव सावरकर लिखित - स्वातंत्र्यवीर सावरकर विस्तृत चरित्र रत्नागिरीपर्व, पृष्ठ६३/६४)

०००

५. अस्पृश्यांतील अस्पृश्यता

अस्पृश्यांच्या राममंदिरात बोलतांना सावरकर म्हणाले, “मी आपणाला अस्पृश्य न म्हणता महार, मांग, ढोर, अशी जातिवाचक नावे घेतो. कारण आपण सर्वच स्पृश्य आहो. आता अेका महाराने ‘मी भंगी नाही’ असे जे सांगितले त्यांचा त्याचा हेतू ‘मी भंग्यापेक्षा श्रेष्ठ आहे’ असे दाखविण्याचा होता. भगूरला मी महार समजांत गेलो असताना अेका महाराने दिलेले दूध मी प्यालो. पण माझ्या समवेत असलेल्या भंग्यासही आपण दूध द्या असे मी त्या महार बांधवास सांगताच तो मागे सरला. असा हा अुच्च-नीच भाव सर्वांमध्ये आहे. तो आपण सर्वांनी टाकला पाहिजे.”

०००

६. कुराणाचे द्वेषपोषक आदेश

समाजसंघात ‘हिंदुधर्मावर आघात’ ह्या विषयावर बोलताना ते म्हणाले, “मी कुराणाचा चांगला अभ्यास केला असून काही आयतांचा विशेष अभ्यासही केला आहे. काफरांना बाटवा किंवा ठार मारा असे ठायी ठायी कुराणात सांगितले आहे. अमुसलमानी राज्य मुसलमानी करणे ही त्यांची धर्माज्ञा आहे. बंदिवासांत ज्या सामान्य मुसलमानांशी नि मौलवींशी माझा संबंध आला, त्यांच्या बोलण्यावरून नि वागण्यावरून मी आपणाला सांगतो की हिंदुस्थानचे कोणत्याही अिस्लामी राज्याशी कधी युद्ध झाले तर येथले मुसलमान त्या अिस्लामी सत्तेच्या बाजूने लढतील! अलाहाबाद येथे भाषण करताना अिस्लामच्या गौरवाकरिता आम्ही अफगाणिस्तानच्या हल्ल्याचा प्रतिकार करणार नाही असे मौ. महंमदअली म्हणाले होते याची आठवण अैक्याच्या कल्पनेवर तरंगणारांना अुरली नाही. मलबारला मुसलमानांनी केवढे अत्याचार केले. त्यांचे डॉ. भुंज्यांनी लिहिलेले प्रतिवृत्त वाचा. सिंध, पंजाब, बंगाल येथे सारखे हिंदूंना बाटविण्याचे प्रसंग घडत आहेत. बंगालमधील शेकडा ७३ खटल्यांत मुसलामानांनी हिंदु मुले नि मुली पळवून नेल्याचे सिद्ध झाले. ह्या खटल्यांतील आरोपींना हे कृत्य करणे हा आपला धर्म आहे असे सांगितले. नागपूर, गुलबर्गा येथील अलिकडेच झालेले हे मुसलमानी दंगे पहा आणि ही अनर्थ परंपरा थांबविण्यासाठी शत्रूपेक्षाही सबल होण्यासाठी हिंदुसंघटन करा. केवळ पुस्तकी आधार विचारू नका!”

०००

७. वनितांनो विदुला व्हा.

स्त्रियांच्या सभेत बोलतांना सावरकर म्हणाले, “आजच्या स्त्रियांत मुख्य अुणीव धैर्याची आहे. देशकार्यार्थ घराबाहेर पडणाऱ्या पुरूषाने दाराआड मुसमुसून रडणारी पत्नी पाहिली की त्याचे धैर्य खचते म्हणून स्त्रियांनी माता विदुलेप्रमाणे आपल्या मुलांना पळून न येता लढण्यास प्रोत्साहन दिले पाहिजे. रामाने सीतेला वनातील अनेक धोके दाखविले तरीही सीता त्याच्या समवेत वनवासांत गेली. हे धैर्य हवे. झांशीच्या राणीचा पराक्रम हा आपला आदर्श असला पाहिजे. कारण ती मुलगीच पुढच्या पिढीची जननी आहे. भावी पिढी तेजस्वी नि सामर्थ्यवान निपजावी आणि तिने देशाचे पारतंत्र्य घालवावे अशी तुमची अिच्छा असेल तर मुलींच्या